

Саопштење

Комисије за доделу награда и признања МДС-а у 2024. години

На свечаној скупштини Музејског друштва Србије, одржаној 29. септембра 2025. године у Центру за културу Смедерева, свечано су уручене овогодишње награде „Михаило Валтровић“, у знак сећања на једног од пионира српске музеологије — археолога, архитекте, историчара уметности и оснивача Српског археолошког друштва.

Ова награда има за циљ да афирмише професионалне вредности, подстакне стручно усавршавање и подржи рад музејских стручњака и установа. Додељује се у три категорије:

1. **За животно дело** — појединцу који је својим дугогодишњим радом дао значајан допринос развоју музејске делатности, заштити културног наслеђа и унапређењу професионалних стандарда у струци.
2. **Музеју или музејској установи** — за изузетне резултате постигнуте у стручној, истраживачкој, изложбеној и едукативној делатности у оквиру једне календарске године.
3. **Појединцу или ауторском тиму** — за запажене резултате у оквиру конкретног пројекта или активности, који по својим иновативним и стручним думетима представљају важан допринос развоју музејске делатности.

Комисију за награде у 2025. години чиниле су колегинице из различитих музејских установа широм земље: Наташа Кнежевић, Народни музеј Зрењанин, Јелена Куртић, Завичајни музеј Књажевац, Ивана Јовановић Гудурић, Музеј града Новог Сада, Александра Стефанов, Музеј Војводине, Ивана Груден Милентијевић, Народни музеј Ниш, Милица Стојановић, Народни музеј у Смедеревској Паланци и Јелена Секуловић, Етнографски музеј у Београду, председница Комисије.

У категорији Награда за животно дело додељује се признање појединцима који су својим дугогодишњим радом оставили трајан траг у музеологији. Овом наградом препознају се музеалци који су поставили темеље будућим генерацијама и својим деловањем значајно допринели унапређењу заштите, истраживања и тумачења културног наслеђа у Србији.

У категорији за животно дело предложене су две изузетне колегинице:

- **Веселинка Кастратовић Ристић**, музејска саветница из Музеја Југославије, на предлог др Николе Крстовића, др Драгане Еремић, др Татјане Михаиловић, Драгана Драшковића, Делфине Рајевић, Снежане Ашанин, Гордане Пајић, Марине Влаисаљевић и Јулке Кузмановић Цветковић као и др Јелене Вукчевић и Мирјане Савић у име Секције историчара;
- **Весна Недељковић Англеовска**, музејска саветница у пензији из Музеја града Новог Сада, на предлог др Љиљане Гавриловић и Бранке Сикимић, у име Етнолошке секције Музејског друштва Србије.

На основу тога, Комисија је донела одлуку да награду „Михаило Валтровић“ за животно дело у 2025. години додели:

Веселинки Кастратовић Ристић, музејској саветници из Музеја Југославије

Колегиница Веселинка Кастратовић Ристић, музејска саветница Музеја Југославије, током читавог свог радног века била је посвећена овој установи и професији кустоса. Као историчарка, своје истраживачке и изложбене активности усмерила је на југословенско наслеђе у оквиру историјских тема. Као ауторка бројних стручних и научних радова, активно је учествовала на научним и стручним скуповима, док је као кустоскиња реализовала велики број самосталних и коауторских изложбених пројеката, праћених релевантном публикацијом.

Међу најзапаженијим изложбама издваја се *Ко је соко – тај је Југословен*, осветљавајући значај соколског покрета у контексту идеје југословенства. У оквиру изложбе *Чувајте ми Југославију*, реализоване тимским приступом, дала је значајан допринос интерпретацији кључних тренутака из периода Краљевине Југославије. Као коауторка публикације *Слобода је наш сан*, учествовала је у изради тематског каталога посвећеног предметима који сведоче о животу затвореника током Другог светског рата — чиме је још једном потврдила своју професионалну усмереност ка темама колективног памћења и културе сећања.

Поред рада у музеју, Веселинка Кастратовић Ристић оставила је дубок траг и у стручним удружењима, пре свега у оквиру Музејског друштва Србије, у ком је у протекле две деценије (2002–2024) обављала чак седам различитих функција. Од позиције секретара —

са које је организовала пет стручних скупова — преко Извршног одбора до Суда части, постала је препознатљиво лице овог удружења. Истовремено је била активна и у Националном комитету ICOM Србија. Њен рад у стручним удружењима одликују доследност, професионализам и изразита посвећеност струци.

~

Прелазимо на другу категорију — **Награду за музеј године**, којом се уважавају изузетни резултати постигнути у стручном раду музејских установа током периода јануар–децембар 2024. године.

Ова награда додељује се као признање за колективни рад и професионалну посвећеност установама које су својим деловањем — у домену истраживања, изложбене делатности, едукације и публицистике — дале значајан допринос развоју музеолошке праксе у Србији. Комисија је приликом одлучивања посебно ценила:

- квалитет и обим реализованих активности;
- ефикасну унутрашњу организацију и тимску сарадњу;
- јавну видљивост, доступност и одјек постигнутог рада у стручној и широј заједници.

Доделом ове награде, Музејско друштво Србије жели да истакне институције које својим радом подстичу професионалне стандарде и инспиришу развој музејског сектора на националном нивоу.

У овој категорији, разматране су три пријаве:

1. **Музеј ФК Црвена звезда** (Београд), на предлог др Александра Раковића;
2. **Музеј Крајине** (Неготин), на предлог Александра Марушића;
3. **Народни музеј Зрењанин**, на предлог Чарне Милинковић.

Комисија је, у складу са конкурсним критеријумима, вредновала стручни квалитет, тематску разноврсност програма, као и утицај рада на локалну заједницу и националну

музеолошку сцену. Посебно је истакнута способност установе да, кроз тимски рад и одговорно управљање, доследно реализује програме на високом професионалном нивоу.

Са великим задовољством, у оквиру категорије музеј године, објављујемо да је добитник награде „Михаило Валтровић“ за 2024. годину

Народни музеј Зрењанин

Народни музеј Зрењанин је током 2024. године, поред приказивања културно-историјске и природне баштине путем сталне поставке, реализовао велики број изложби, пратећих програма, кустоских вођења, радионица, предавања, промоција и сарадњи са институцијама и заједницом. Годину је обележило отварање нових сегмената сталне поставке посвећених историји фотографије под називом *Први фотографски атеље* и старим и ретким књигама из музејске Специјалне библиотеке.

Међу најзначајнијим пројектима Народног музеја Зрењанин у 2024. години издваја се изложба *Сецесија у Великом Бечкереку: Модернизам на примерима из Збирке примењене уметности Народног музеја Зрењанин*, којом је на промишљен и истраживачки утемељен начин осветљен културни потенцијал локалног наслеђа у ширем историјском и уметничком контексту.

Посебан допринос музејске установе остварен је кроз активно учешће у археолошким истраживањима на Тиси код Новог Бечеја, која су била усмерена на проучавање остатака средњовековне тврђаве на копну, као и на сагледавање вишеслојних облика живота који су се током векова одвијали на овом истакнутом археолошком локалитету.

Унапређењем интернет презентације и развојем виртуелних садржаја, Народни музеј Зрењанин омогућио је већи приступ сталној поставци и актуелним програмима, чиме је своју делатност учинио доступнијом различитим категоријама публике. Посебан акценат стављен је на едукацију деце и младих, кроз програме попут *Музеја у школама* и успостављањем сарадње са бројним образовним установама.

Поводом обележавања годишњице смрти сликара Уроша Предића, у оквиру сталне поставке Народног музеја Зрењанин трајно је постављен тактилни модел слике

Аутопортрет, чиме је музеј показао завидан степен инклузивности и доступности својих садржаја.

Током последњих неколико година, музеј је установио етно-фестивал *Банатски дани теку*, посвећен афирмацији нематеријалног културног наслеђа у специфично мултикултуралном контексту банатске средине. У оквиру Малог салона Музеја организована је и радионица под називом *Трукерски занат – Везак везло злато материно*, која је додатно афирмисала значај очувања традиционалних знања и вештина на локалном плану.

Захваљујући овим иницијативама и ангажовању запослених, Народни музеј Зрењанин се током наградног периода истакао као репрезентативни пример унапређене музејске праксе, отворености ка заједници, интердисциплинарног приступа и континуираног професионалног развоја.

~

Прелазимо на трећу категорију — **награду за појединца или ауторски тим** за запажене резултате у стручном раду током 2024. године. Ова награда додељује се за пројекте и активности који, својим стручним и научним дометима, оригиналношћу и утицајем, представљају значајан допринос развоју музејске делатности и заштити културног наслеђа.

У оквиру ове категорије пристигло је дванаест пријава појединаца и ауторских тимова из различитих музејских и културних установа. Комисија је разматрала једанаест пријава, јер је једна изузета из процедуре оцене у складу са Правилником о додељивању награде „Михаило Валтровић“, с обзиром на то да је међу ауторима била чланица наше Комисије. Сви пријављени радови одликовали су се високим професионалним квалитетом, методолошком иновативношћу и ангажованим приступом у тумачењу и представљању културне баштине.

Предложене пријаве биле су следеће:

- **др Деса Ђорђевић Милутиновић** (Природњачки музеј), аутор идејног пројекта и уредник монографије „125 година Природњачког музеја у Београду“, на предлог др Воислава Васића;
- **Силвија Крејаковић** (Музеј града Београда) и **Александар Бережов** (Историјски архив Краљево), аутори пројекта „Савезничко бомбардовање – 80 година после: ‘Краљево: гомила рушевина – масовна гробница’“, на предлог Секције историчара Музејског друштва Србије;
- **др Снежана Мишић** (Галерија Матице српске) и **др Игор Борозан** (Филозофски факултет Универзитета у Београду), аутори изложбе „Урош Предић. Достојанство свакидашњице“, на предлог Чарне Милинковић;
- **Драгана Ђурђевић** (Народни музеј у Смедеревској Паланци), аутор пројекта „Чувам те – нове перспективе у тумачењу антропоморфних фигурина са локалитета Медведњак кроз праксу Археологије срца“, на предлог Петра Декића;
- **Милета Продановић, Миодраг Даниловић** (Уметничка школа Чачак), **Мирјана Рацковић** (Уметничка галерија „Надежда Петровић“), **Ана Ранковић** (Музеј рудничко-таковског краја), аутори монографије „Божидар Продановић, загонетност реалних призора“ на предлог Уметничке галерије „Надежда Петровић“ Чачак и Музеја рудничко–таковског краја Горњи Милановац;
- **Александра Продановић Бојовић**, аутор пројекта „Канга – тканине које говоре“, на предлог Музеја афричке уметности;
- **Тијана Станковић Пештерац, Александра Стефанов, Татјана Бугарски, Веселинка Марковић, Драгана Гарић, Милкица Поповић, Катарина Радисављевић, Богдан Шекарић и Мирјана Благојев** (Музеј Војводине) аутори изложбе „Стакло“ на предлог Биљане Црвенковић;
- **Душан Маринковић** (Народни музеј Зрењанин), аутор пројекта „Први фотографски атеље“ – стална поставка Народног музеја Зрењанин, на предлог Бранке Сикимић;
- **Гордана Пајић, Наталија Марковић и Јелена Николић Лекић** (Народни музеј Ваљево), ауторке пројекта „Маске и маскирање у обичајној пракси – традиционални и обновљени облици“ на предлог Ане Васиљевић;

- **мр Катарина Радисављевић, Илија Комненовић** (Музеј Војводине) и **Ана Сеч Пинћир** (Музеј војвођанских Словака), аутори изложбе „Од Словачког музеја до Музеја војвођанских Словака – 75 година једне установе“, на предлог др Татјане Бугарски;
- **др Дубравка Прерадовић** (Балканолошки институт САНУ), ауторка изложбе и уредница каталога „Владимир Р. Петковић, утемељитељ струке и науке“, на предлог Оливере Скоко.

Након пажљивог разматрања свих пристиглих пријава у категорији „Награда појединцу или ауторском тиму за изузетне резултате у стручном раду постигнуте током једне календарске године“, Комисија је донела одлуку да награда буде равноправно додељена једном ауторском тиму и једном појединцу. Уважавајући изузетан стручни ангажман, методолошку иновативност и препознатљив утицај ових пројеката на струку, јавност и културну сцену, Комисија је желела да афирмише различите облике музејског рада који подједнако доприносе развоју професије. Доделом ове награде, Музејско друштво Србије препознаје и подржава како колективне, тако и индивидуалне напоре у савременој музеолошкој пракси, истичући значај научне утемељености, друштвене одговорности и креативне храбрости у струци.

Велика нам је част да ове године признање равноправно доделимо:

Силвији Крејаковић из Музеја града Београда и **Александру Бережову** из Историјског архива Краљево, ауторима пројекта „Савезничко бомбардовање – 80 година после:

‘Краљево: гомила рушевина – масовна гробница’“,

као и

Драгани Ђурђевић из Народног музеја у Смедеревској Паланци, ауторки пројекта „Чувам те – нове перспективе у тумачењу антропоморфних фигурина са локалитета Медведњак кроз праксу Археологије срца“

Пројекат *Савезничко бомбардовање – 80 година после: Краљево – гомила рушевина, масовна гробница*, чији су аутори Силвија Крејаковић, музејска саветница (Музеј града

Београда – Завичајни музеј Земун) и Александар Бережов, виши архивиста (Историјски архив Краљево), представља изузетан пример дубоко утемељеног и методолошки иновативног рада. Пројекат је резултат петнаестогодишњег истраживачког ангажмана, заснованог на интеграцији архивске, музејске и фото-документације, као и теренске грађе. Истраживање се ослања на изворе из Историјског архива Краљево, фондова Народног музеја Краљево, црквених матичних књига и усмених сведочења преживелих, омогућивши први систематизован приказ трагедије савезничког бомбардовања Краљева. Кроз студију случаја Краљева, које је након нацистичког злочина октобра 1941. поново тешко страдало 1944, аутори отварају важна питања о природи рата, цивилним жртвама, одговорности културних институција и улози колективног памћења у процесима очувања сећања. Изложба и пратећи каталог, као коначни резултат овог пројекта, визуелно и наративно снажно осветљавају једно од најтежих и истовремено најмаргинализованијих поглавља српске историје током Другог светског рата. Иако је тема савезничких бомбардовања дуго била занемаривана у домаћој историографији и музеолошкој пракси, овај пројекат је успео да је репозиционира у јавни и стручни дискурс, указујући на њену историјску комплексност и осетљивост. Управо кроз изложбу, као видљив и ангажован резултат тог процеса, показује се на који начин музејска пракса може допринети критичком преиспитивању прошлости и отворити простор за еманципаторски дијалог у савременом друштву.

Пројекат *Чувам те – нове перспективе у тумачењу антропоморфних фигурина са локалитета Медведњак кроз праксу Археологије срца*, чији је аутор Драгана Ђурђевић конзерватор Народног музеја у Смедеревској Паланци, представља иновативан и храбар искорак у интерпретацији археолошког материјала. Полазећи од савремених концептуалних и етичких приступа, заснованих на афективном и инклузивном читању прошлости, ауторка преиспитује традиционалне научне наративе и предлаже алтернативне начине разумевања културног наслеђа. Централни предмет тумачења – антропоморфне фигурина са локалитета Медведњак – добијају нови слој значења кроз приступ који ауторка назива „археологија срца“. Уместо да се предмети искључиво посматрају као научни артефакти, они се укључују у дијалог који препознаје њихов потенцијал да комуницирају с емотивним и телесним искуством савременог посматрача. У

том смислу, пројекат спаја научну методологију и лични ангажман, истраживање и афекат, историју и етику.

Изложба и пратећи програми, осмишљени у духу интерактивности и инклузивности, отварају нове могућности у савременој музеолошкој пракси, посебно у домену доступности наслеђа, друштвене одговорности и еманципаторске улоге музеја. Овај пројекат афирмише један од најсавременијих приступа у интерпретацији археолошког наслеђа и истовремено указује на потенцијал музеја да се трансформише у простор емпатије, дијалога и културне рефлексije.

Честитамо добитницима и желимо им пуно успеха у даљем раду!